

אמרו עליו על רבי פנחס בן יאיר: מימיו לא בצע על פרוסה שאינה שלו, ומיום שעמד על דעתו לא נהנה מסעודת אביו.

עור שהיה בו שחין או כויה, שנתחמם הבשר מחמת השחין או הכויה, והתקלף העור שמעליו, ונרפא לאחר מכן והעלה קרום, והופיע בו נגע צרעת — חלוק אותו נגע שעל השחין או על המכוה מנגע צרעת רגיל, וכפי שיבואר להלן.

אמר רבי זירא אמר שמואל: ליבן באש סכין ושחט בה בעודה רותחת — שחיטתו כשירה. ואף שיש מקום להטריף הבהמה, מחמת שחום הסכין שורף את הושט כשנוגע בה בשעת השחיטה, ומנקב אותה, ונקובת הושט היא אחת מ"ח טריפות. מכל מקום, היא כשירה, משום שחיתוך הסימנים, הנעשה מחמת חידודה של הסכין, הוא קודם לשריפת הושט שנגרמת מליבוניה של הסכין. ואחר שחיטה שוב לא שייך שתוטרף.

איבעיא להו: ליבן שפור, והכה בו בכח על הבשר, והתחמם המקום הן מחמת המכה והן מחמת חום האש. ואחר כך הופיע באותו מקום נגע.

האם משום "שחין" הוא נדון, שהרי התחמם המקום מחמת המכה, או משום "מכוה" הוא נדון, שהרי התחמם המקום מחמת האש? (45) וצדדי הספק יבוארו להלן.

ומקשינן: והאיכא צדדין של הסכין? וכשנכנסת הסכין המלובנת לתוך מקום החתך היא שורפת את הסימנים משני צידיה, קודם שחותכת את רובם, ועדיין לא נגמרה השחיטה עד שישחוט רוב סימנים. נמצא, שנטרפה הבהמה קודם גמר השחיטה!?

ודנה הגמרא: למאי נפקא מינה משום מה הוא נדון? והרי תרוייהו, שחין ומכוה, שוים הם בדיניהם!?

ומשינין: בית השחיטה מירווח רווח על ידי החיתוך של חוד הסכין. שמתרווח החתך, ומתרחקים שני צידיו מצידי הסכין ואין נוגעין בסכין המלובנת, אלא רק חוד הסכין נוגע בסימנים בשעת החיתוך עצמו, ולכן אין חום הסכין מנקב את הסימנים.

ומפרשינן: לכדתניא, כמו ששינינו במסכת נגעים [ג ד]: נגעים שהופיעו במקום שחין ומכוה, חלוקים הם בדיניהם משאר הנגעים בשני דברים.

האחד, בכך שהם מטמאין (46) רק בשבוע

ומכוה.

45. "שחין" פירושו — פצע שאירע לאדם מחמת מכה, או פצע שאירע מאליו, ונפשט העור מחמת המכה, ו"מכוה" פירושו — כויה שאירעה לאדם מחמת האש, ונפשט העור מחמת הכויה. והדין שלהם הוא, שאם הופיע שם נגע בזמן שהפצע פתוח, אינם מטמאים, ואם הופיע הנגע לאחר שכבר נקדם העור כקליפת השום, והתחיל הפצע להגלד, הרי הם מטמאים בטומאת שחין

46. התוספות הקשו על הלשון "מטמאים" בשבוע אחד, והרי המשנה היתה צריכה לומר להיפך, "הרי הם נטהרים בשבוע אחד", כי המשנה באה לחדש, שאם בסוף שבוע ראשון לא נולדו לו סימני טומאה, הרי הוא טהור, ואינו צריך עוד הסגר?

הכל שוחטין

אחד.

ואילו השאת והספחת סימניהם שלשה: פסיון, ומחית בשר חי, ושער לבן.

ומאחר שדין אחד לשחין ולמכוח, למה חלקן הכתוב לשתי פרשיות?

לומר: שאין מצטרפין זה עם זה. ששיעור כל אחד מהם הוא כגריס [חצי פול]. ואם היה נגע של חצי שיעור של השחין, ובסמוך לו נגע של חצי שיעור במכוח, אין מצטרפים שני חצאי השיעור ליחשב כשיעור של נגע, לא כמכוח ולא כשחין, ואינו מטמא כלל.

ותנן [נגעים ט א]: איזהו "שחין" ואיזהו "מכוח"?

לקח בעין ובאבן ונתחמם הבשר מכח ההכאה, או שנגע בשרו בגפת פסולת של זיתים שהיא חמה מטבעה, או שנכוה בשרו בחמי טבריה שחמים מעצמם, (48) ובכל דבר שלא בא מחמת האור. ומשמעות "כל דבר"

דהיינו, להבדיל משאר נגעים. שבשחין ומכוח שהופיע בהם נגע צרעת, מסגירים אותם לשבוע אחד בלבד, ואם לא הופיעו סימני הטומאה של שערות לבנות או שלא פשה הנגע בסוף השבוע הראשון, מיד הוא נטהר. (47) ואילו בשאר הנגעים אם לא הופיעו סימני טומאה בסוף השבוע הראשון, מסגירו לשבוע שני ורק בסופו הוא נטהר, אם לא הופיעו סימני טומאה.

והשני, ששניהם מטמאים רק בשני סימניו: בשער לבן המופיע במקום הנגע, ובפסיון [בהתרחבות] הנגע.

אך אין בהם דין "מחית בשר חי", שהוא סימן טומאה בנגע רגיל [שאם יש מחית בשר בתוך הנגע הרי הוא טמא], כי במקום שחין או מכוח לא תיתכן "מחית בשר".

עוד הסגר, יפטור אותו הכהן מיד, אך אם דינו כמו שבוע שני, גם בשחין צריך לטמאות כאשר עמד הנגע בעיניו. וראה שם שכתב עוד אופנים שיש נפקא מינה בחקירה זו.

ובאמת, רש"י [ד"ה מטמאים] כתב להדיא, שאם עמד בעיניו בסוף שבוע, הרי הוא טהור, ואם כן מבואר שדינו כשבוע

48. התוספות הקשו, לפי דעת רבי יוסי הסובר שחמי טבריה נחשבים לתולדת האור [לגבי איסור רחיצה בחמין בשבת], משום שהמים מתחממים על ידי שחולפים על פני הגהנום, אם כן, כאשר נכוה בגפת הרי זה צריך להחשב למכוח ולא לשחין?

ותירצו, שלגבי מכוח צריך שיתחמם על ידי אור שעשאו אדם, ואור של גהנום נחשב לאור שבידי שמים. וראה בתוספות אנשי שם.

ותירצו, שהתנא נקט "מטמאים" לומר, שהם מטמאים אחרי שבוע באחד משני סימנים, באם נולד לו שער לבן, ובאם פשה הנגע. ומלשון זה אכן משמע, שאם לא נולד לו שער לבן ולא פשה הנגע שהוא טהור, ואינו צריך עוד הסגר, אך המשנה לא דיברה על זה להדיא.

47. נסתפק המי נפתוח [פרפר ל, ה], האם השבוע של השחין, דינו כמו שבוע ראשון של נגעי עור בשר, או שמא, דינו כמו שבוע שני של נגעי עור בשר.

ונפקא מינה בזה יתכן לדעת רש"י [ויקרא יג, ו], הסובר שנגע אשר עומד בעיניו שני שבועות, הרי הוא מוחלט, על אף שלא פשה הנגע. ולשיטה זו יש מקום להסתפק מה הדין בשחין, שאם דינו כשבוע ראשון, הרי בסוף שבוע ראשון אין דין להחליט אותו, וכיון שאינו צריך

היא לאתווי אבר, עופרת מעיקרו, ממקום שעוקרים אותו, שבאותו מקום הוא חם — זהו "שחין"⁽⁴⁹⁾.

ואיזהו "מכוח"? נכוחה בגחלת שעדיין לא כבתה, או ברמץ [אפר מדורה שעדיין הוא חם], בסיד רותח מחמת האש, או בגפסית [מין סיד]⁽⁵⁰⁾ רותח, ובכל דבר חם הבא מחמת האור.

ומשמעות "כל דבר" היא לאתווי חמי האור — זו היא מכוח.

ותניא: שחין ומכוח שאירעו שניהם במקום אחד, הרי אם אירע השחין קודם למכוח, בטל מכוח את השחין, ונידון אותו מקום כמכוח. ואם מכוח קודמת לשחין, בטל שחין את המכוח, ונידון כשחין.

כי לעולם הולכים אחר האחרון. ונפקא מינה לענין צירוף, שאם היה בו חצי גריס שחין ובאותו מקום לקה אחר כך במכוח, תזור אותו מקום לידון במכוח, וממילא אם לאחר זמן ילקה בסמוך לאותו מקום במכוח של חצי גריס יצטרפו שניהם. ואם ילקה בשחין לא יצטרפו. וכן איפכא.

והשתא מבארין הא דאיבעי לן: והכא, דאיבעיא לן בליבן שפוד והכה בו איזה הבל קודם לבוא, אי הבל המכה או הבל הליבון, היכי דמי הא דאיבעי לן?

כגון דהוה ביה באדם חצי גריס שחין

מעיקרא. וליבן שפוד, והכה בו בסמוך לשחין הקודם, ונפק ביה חצי גריס אחר. ובהכאה זו יש בה תורת שחין מחמת המכה, וגם תורת מכוח, שהרי השפוד חם מחמת האור. ואיבעיא לן מאי קדים?

מי אמרינן, חום של כח החבטא קדים והוי שחין. ואתי הבלא דשפוד, שיש לו דין מכוח, ומבטל ליה לחבטא, ונידון כמכוח. וכדתניא שהולכין אחר האחרון. וממילא הוה ליה חצי גריס שחין מעיקרא וחצי גריס מכוח מחמת ליבון השפוד, ולא מצטרפין.

או דלמא הבלא דשפוד קדים לחבטתו. ואתי חבטא שיש לה דין שחין, ומבטל ליה להבלא, ונידון כשחין. והוה ליה שחין ושחין, ומצטרף חצי שיעור הקודם לחצי שיעור של עכשיו לשיעור גריס שלם, ונטמא.

תא שמע: דאמר רב זירא אמר שמואל: ליבן סכין ושחט בה, שחיטתו כשירה משום שחיטתה קודם לליבונה. אלמא, מוכח מכאן כי חבטא דחיתוך קדים לשריפת הושט בחום הסכין. כי אחרת, נטרפת הבהמה מחמת שריפת הושט קודם לשחיטתה.

ואם כן, תפשוט את הבעיה בהכה בשפוד מלובן, שחבטא קדים, ואתי הבלא לאחר מכן ומבטל לה לחבטא, ונידון כמכוח.

ודחינן: חרוד דסכין שאני. כי מתוך שהוא חד אין הבל האור שבו חזק, וחתיכתו קודם להבלו. אבל בהכאת שפוד אפשר שהבלא

49. המושג "מכוח", שהוא כאשר נכוח מהאור עצמו, לא כתבה המשנה.

50. וברבינו גרשום מבואר שהוא פסולת ברזל.

49. וכתב התוספות יום טוב, שהמשנה כאן נקטה רק אופנים שהתרכבו בתורת כהנים שהם בכלל שחין ומכוח, אך את עיקר המושג "שחין", שהוא פצע שעלה מאליו, וכן את עיקר

קדים.

ומנסה הגמרא לפשוט מברייתא אחרת:

תא שמע מהא דתניא: ליבן שפור, והכה בו, נדון משום מכות אש. והיינו בעיין ממש. **אלמא, חבטא קדים,** ואתי הבלא ומבטל ליה.

ודחינן: **מהתם נמי** לאו ראייה היא. דאיירי **דברזייה מיברזו.** שלא הכהו בכח אלא דקר אותו, **דהיינו חרוד.** ולא משום דחבטא קדים ואזלינן בתר אחרון, אלא אין כאן חבטא כלל ולכן נידון משום מכה, אבל במקום דאיכא תרויהו עדיין תיבעי לך.

ולא נפשטה הבעיא.

אמר רב נחמן, אמר רבה בר אבהו: סכין שמשתמשים בה לקרבנות של עבודת כוכבים מותר לשחוט בה, ואסור להתוך בה בשר.

מותר לשחוט בה, אף על פי שמשמשי עבודת כוכבים אסורים בהנאה, היות ושחיטה לא חשיבא הנאה, משום שמקלקל הוא. שהבהמה בחייה דמיה מרובים יותר מאשר לאחר שנשחטה. כי בחייה היא עומדת לג' דברים, לולדות, לחרישה, ולאכילה, ואילו לאחר שחיטה היא עומדת רק לדבר אחד — לאכילה.

אבל **אסור להתוך בה בשר** משום דמתקן הוא. דכיון שכבר שחטה, להכי קיימא.

אמר רבא: פעמים שאף השוחט אסור לו לשחוט בסכין עבודת כוכבים. וכגון בבהמה שהיא **מסוכנת** ונוטה למות, ששחיטתה היא תיקונה. שהרי אם לא ישחטנה, תמות,

ותתנבל.

ופעמים אף **המחתך מותר** לו להתוך בסכין עבודת כוכבים. וכגון, **באטמי** [נתחים חשובים כירך, כתף וחזה] **דקיימין לקורבנא,** לשלח אותם בתור דורון לאדם חשוב. ובוה שחותכן הוא מפסידן ומקלקל אותן, ולא חשיב הנאה בהכי.

ומקשינן: והרי אף אם אין בה משום איסור הנאת עבודת כוכבים, **תיפוק ליה** שאסור להתוך באותה הסכין **משום שמנונית דאיסורא** דנבילה שנבלעה בסכין. שהרי עד עתה חתכו בה נבילות?!

ומשינין: רבא ורב נחמן איירו בסכין **חדשה** ח-ב שלא חתכו בה מעולם, אלא רק ייחודה לעבודת כוכבים.

ומקשינן: כיצד מוקמית לה בסכין חדשה? והרי **בין לרבי ישמעאל ובין לרבי עקיבא** [דפליגי בעבודה זרה עצמה, אי נאסרת מיד כשעשאוה או רק לאחר שתעבד] סכין חדשה אינה נאסרת. דהא סכינים, **משמשי עבודת כוכבים** הן, ולא עבודה זרה עצמה, ומשמשי עבודת כוכבים הרי לכולי עלמא **אינן אסורין עד שיעבדו** בהם לצורך עבודת כוכבים?!

ומשינין: **אי בעית אימא,** מיירי בסכין דפסק ביה גוויזא [עצים] לצורך עבודת כוכבים שאין בה משום מאכלות אסורות, ורק משום משמשי עבודת כוכבים היא נאסרת.

ואי בעית אימא, לעולם בסכין ישנה איירי, אלא **שליבנה באור** והכשירה משמנוניתה.⁽⁵¹⁾

51. ודוקא סכין גדול שגם צולים בה את הבשר באש צריכה ליבון. אבל סכין של שחיטה בלבד